

Matias Kaarento

POLKUPYÖRÄENSIHOIDON JÄRJESTÄMINEN VARSINAIS-
SUOMEN PELASTUSLAITOKSELLA

Hoitotyön koulutusohjelma
2018

POLKUPYÖRÄENSIHOIDON JÄRJESTÄMINEN VARSINAIS-SUOMEN PELASTUSLAITOKSELLA

Kaarento, Matias
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Helmikuu 2018
Sivumäärä: 25

Liitteitä:7

Asiasanat: Polkupyöräensihoito, Ensihoito, Varsinais-Suomen pelastuslaitos

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia toimintasuunnitelma, miten polkupyöräensihoitoa tulisi järjestää Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Toimintasuunnitelmalla on tavoite selkeennyttää jo vuonna 2016 kokeilussa ollutta polkupyöräensihoitoyksikön toimintaa. Miten, milloin ja missä käytetään. Tavoitteena on parantaa Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ensihoidon toimintaa.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella on ollut kokeilussa polkupyöräensihoitoyksikkö vuodesta 2016 alkaen. Toiminnan tarkoituksena on ollut operatiivisen toiminnan tukeminen. Polkupyöräyksikkö ei ole ollut päivittäisessä toiminnassa mukana, vaan sitä on käytetty miehistövahvuuden salliessa.

Opinnäytetyön tilaaja on Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ensihoitopäällikkö Markku Rajamäki. Toimintasuunnitelman laadinnassa käytettiin apuna ajankohtaista kirjallisuutta. Tämän lisäksi työhön kuuluu teemahaastattelu, jossa haastateltiin Helsingin kallion pelastuslaitoksen ensihoitomestaria Aapo Granbergiä. Teemahaastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin. Suomessa polkupyöräensihoito on saanut alkunsa Helsingistä, jota nimenomaan haastateltava Aapo Granberg on aktiivisesti kehittänyt yhdessä ensihoitomestari Esa Rantasen kanssa. Polkupyörätoiminnasta käytiin keskusteluja myös Markku Rajamäen kanssa.

Polkupyöräensihoitoyksikkö otetaan seuraavan kerran käyttöön Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella tulevana kesänä 2018, jonka jälkeen on tarkoitus tarkastella miten toimintasuunnitelma sekä päivitetty ensihoitovarustus on toiminut. Toimintasuunnitelmasta ilmenee millaisina ajankohtina polkupyöräensihoitoyksikköä tulisi käyttää. Näitä ajankohtia ovat suuret yleisötapahallit ja festivaalit. Polkupyöräien ensihoitovarustuksesta sekä ensihoitajia koskevia valintoja on myös tarkasteltu muun muassa fyysisen kunnon ja mahdollisimman keveäksi tehdyn varustelun osalta. Lisäksi yksi huomionarvoinen tekijä on luonnollisesti ensihoitajien työturvallisuus.

Toiminnan kehittämiseksi on pyrkimys pitää tiivistä yhteydenpitoa Aapo Granbergin kanssa. Tulevana kesänä 2018 opinnäytetyöntekijä osallistuu yhdeksi päiväksi Helsinkiin tutustumaan Helsingin polkupyörätoimintaan, josta pyritään tuomaan lisätietoa Varsinais-Suomen pelastuslaitokselle. Toimintamalli on varsin uusi, joten tämä kehitystyö tarjoaa mahdollisuuksia tulevaisuuden jatkotutkimuksille sekä toiminnan arvioinnille.

ORGANIZING CYCLE RESPONDING UNIT IN THE RESCUE DEPARTMENT OF SOUTHWEST FINLAND

Kaarento, Matias

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in nursing

Mars 2018

Number of pages: 24

Appendices:7

Keywords: Cycle responder, First aid, Southwest rescue department Finland

The aim of this thesis was to draft a plan of action in regards to how to organize a cycle responder unit in Southwest Finland. The purpose of this plan of action is to clarify the activities of the cycle responder that had its trial run already in 2016. How, when and where would it be used? In addition to this, the aim is to improve the operation of the rescue department of Southwest Finland.

The rescue department of Southwest Finland has had a trial run of a cycle responder unit since 2016. The purpose of this trial run has been the support of operational activity. The cycle responder unit has not been a part of the daily operations, it has only been used when there has been enough manpower. This thesis was ordered by Southwest Finland's chief of emergency medicine Markku Rajamäki. Current literature was used in the planning of this plan of action. Furthermore, a theme interview with Aapo Granberg, paramedic team leader at Helsinki/Kallio rescue department, was used. The theme interview was recorded and transcribed. In Finland the use of cycle responding unit has first been used in Helsinki and has been actively developed by the interviewed Aapo Granberg together with paramedic team leader Esa Rantanen. Cycle responding was discussed also with Markku Rajamäki.

A cycle responding unit will be introduced again in Southwest Finland's rescue department the upcoming summer of 2018, after which its functionality and plan of action will be reviewed. The plan of action reveals the occasions where a cycle responding unit should be used. These occasions are big public events and festivals. The first aid equipment of the cycle responding units and the choosing of the paramedics have also been reviewed considering physical health and as light equipment as possible, for example. In addition, one notable factor is naturally the occupational safety of the paramedics.

In order to develop this operation a close communication with Aapo Granberg is to be pursued. In the upcoming summer of 2018 I have been invited to Helsinki for a day to observe the cycle responding unit's operations, of which more information should be brought to the rescue department of Southwest Finland. The plan of action is rather new, so this development work offers opportunities for future research and operation assessment.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	ENSIHOITOPALVELUT.....	6
2.1	Porrastettu ensihoitojärjestelmä.....	7
2.2	Ensihoitopalvelut Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä	9
2.3	Ensihoitopalvelut Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella	9
3	POLKUPYÖRÄENSIHOITO.....	10
4	PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET	11
5	PROJEKTIN SUUNNITTELU.....	11
5.1	Kohdeorganisaatio ja yhteistyötahot.....	12
5.2	Aikataulu.....	12
5.3	Resurssit ja riskit.....	12
6	PROJEKTIN TOTEUTUS.....	13
6.1	Polkupyöräensihoito Helsingin pelastuslaitoksella	13
6.2	Polkupyöräensihoito Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella	16
6.3	Toimintasuunnitelma	17
6.4	Projektin arviointi	18
7	POHDINTA	20
7.1	Eettisyys ja luotettavuus	20
7.2	Tekijän arviointi toteutuksesta.....	21
	LÄHTEET.....	24
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista toisen luvun 3 § 2 momentissa taataan potilaalle oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä hänen vakaumustaan ja hänen yksityisyyttään kunnioitetaan. (Finlex. laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992.) Suurissa yleisötapauksissa on tapaturma- ja sairastumisriski liittyen osin päihteiden käyttöön ja ihmisten perussairauksiin. Lisäksi haastavat maasto-olosuhteet esimerkiksi meren tai joen rannalla vaikeuttavat ambulanssin nopeaa liikkumista potilaan luokse. Suuret yleisömassat hidastavat ambulanssin tavoittamisviivettä, kun pelastustiet ovat ruuhkautuneet. Polkupyörä on kokonsa vuoksi nopeampi ja helpommin hallittava, jolloin potilaan tavoittamisviive toteutuu.

Olen työskennellyt ambulanssissa Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella kymmenen vuotta. Työni ensihoidossa on monipuolista sekä haastavaa. Jokainen päivä on erilainen, jonka vuoksi pidän työstäni. Sairaanhoitajaopintojen alusta lähtien olen halunnut tehdä opinnäytetyön kyseisen organisaation toiminnan kehittämiseksi.

Ensihoito palvelee potilaita sekä heidän läheisiään, kuin myös monia muita sidosryhmiä. Suurin osa ensihoitopalveluista on perusterveydenhuoltoa. Päivystystoiminnan keskittäminen vahvistaa ensihoidon asemaa, jolloin tulevaisuudessa kansalaiset sekä terveydenhuolto asettavat ensihoitoa kohtaan yhä suurempia odotuksia. (Kuisma., Holmström., Nurmi., Porthan., Taskinen. 2015, 29.)

Halusin opinnäytetyöaiheen, jolla voisin kehittää pelastuslaitoksen ensihoitovalmiuksia sekä sen myötä parantaa ihmisten hyvinvointia. Opinnäytetyöni aiheita minulle ehdotti Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ensihoitopäällikkö Markku Rajamäki. Aihe on ajankohtainen, sillä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen on tarkoitus tulevaisuudessa aloittaa polkupyöräensihoidon toiminta ja polkupyöräensihoidoyksikkö on ollut organisaatiossa kokeilussa jo vuonna 2016.

Aihe on mielenkiintoinen sekä innovatiivinen. Tarkoituksena on tuottaa kohdeorganisaatiolle valmis toimintasuunnitelma polkupyöräensihoidosta, jossa on

päivitettyt tiedot välineistöstä sekä yksikön käytöstä. Tavoitteeni on kehittää Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ensihoidon toimintaa.

Projektissa kartoitetaan Helsingin pelastuslaitoksen ensihoitomestari Aapo Granbergin kokemuksia polkupyöräensihoidoyksiköstä teemahaastattelun avulla. Aapo Granberg on yhdessä ensihoitomestari Esa Rantasen kanssa kehittänyt ensihoidopyöriä Helsingin pelastuslaitoksen tarpeisiin vuodesta 2014 lähtien.

2 ENSIHOITOPALVELUT

Ensihoitopalvelun tehtävänä on turvata äkillisesti sairastuneen tai onnettomuuteen joutuneen uhrin tasokas hoito tapahtumapaikalla sekä kuljetuksen aikana. Terveystieteellisen mukaan vastuu ensihoitopalveluiden järjestämisestä siirtyi sairaanhoitopiireille 1.1.2013. Tämän lain mukaan ensihoitopalvelua on toteutettava sekä suunniteltava yhteistyössä terveydenhuollon päivystävien toimipisteiden kanssa siten, että yhdessä muodostettaisiin tehokas toimintakokonaisuus. Laki kuitenkin sallii ensihoitopalveluiden järjestämisen eri tavalla, mikäli alueella niin katsotaan. Ensihoitopalvelun valvonta, suunnittelu sekä käytännön ohjaus perustuvat lääketieteelliseen asiantuntemukseen. Ensihoitopalveluja tulee suunnitella yhteistyössä muiden alueen terveys- ja sosiaalitoimen laitosten, ensihoidon palvelun tuottajien sekä yhteistyöviranomaisten kanssa. (Kuisma ym. 2015, 14).

Ensihoidossa tehtävien moninaisuus korostuu. Usein toimintaympäristö sekä ensihoidotehtävien luonne vaihtelevat. Ensihoitopalvelu on terveydenhuollon päivystystoimintaa, joka tapahtuu esimerkiksi ihmisten kodeissa, julkisilla paikoilla sekä työpaikoilla. Kaikessa toiminnassaan ensihoitopalvelun on kunnioitettava terveydenhuollon arvoja sekä lainsäädäntöä ja potilaan oikeuksia. (Kuisma ym. 2015, 14.)

Hätäkeskuspalvelujen tuottamista varten on sisäasiainministeriön alainen Hätäkeskuslaitos, jota sisäasiainministeriö ohjaa ja valvoo. (Finlex 2010.) Laissa on määritelty ensihoidon kiireellisyysluokat, jotka määritellään A-, B-, C- ja D-luokan tehtäviin. Hälytystehtävät jaetaan riskinarvioinnin perusteella hätäkeskuksessa. A-luokan tehtävässä esi- ja tapahtumatietojen perusteella on syytä epäillä, että henkilön peruselintoiminnot ovat välittömästi uhattuna. A-luokan tehtävä on arvioitu korkeariskiseksi ensihoitotehtäväksi. B-luokan ensihoitotehtävä on myös korkeariskinen, jolloin henkilön peruselintoimintojen häiriön tasosta ei ole varmuutta. C-luokan tehtävässä henkilön tila vaatii ensihoitopalvelun pikaista arviointia, jolloin peruselintoimintojen tila on arvioitu kuitenkin vakaaksi tai niiden häiriö lieväksi. D-luokan tehtävässä henkilön tila on vakaa, mutta vaatii ensihoitopalvelun hoidon tarpeen arviointia. (Finlex 2011.)

2.1 Porrastettu ensihoitojärjestelmä

Porrastetulla ensihoitojärjestelmällä tarkoitetaan sitä, että korkeariskiselle tehtävälle hälytetään usein monia ensihoidon yksiköitä. Tavoittamisviiveet minimoidaan, jolloin tehtävällä voi olla ensihoitoyksikön lisäksi ensivaste, kenttäjohtaja tai jopa lääkäriyksikkö osaamisen varmistamiseksi. Tämä mahdollistaa yksiköiden taloudellisen, tarkoituksenmukaisen ja laadullisen ensihoidon. (Kuisma ym. 2015, 23.)

Ensivasteyksiköllä tarkoitetaan muun ensihoitopalvelun yksikön kuin ambulanssin hälyttämistä kohteeseen. Ensivasteyksikköä käytetään silloin kun katsotaan yksikön olevan kohteessa aikaisemmin ennen ambulanssia. Ensivasteyksikössä voi toimia mikä tahansa terveydenhuollon kanssa sopimuksen tehnyt yksikkö, jonka henkilöstö on koulutettu antamaan hätäensiapua ja jonka käytöstä ensihoitopalvelu on antanut hätäkeskukselle hälyttämisohjeet. (Castren ym. 2012, 18.)

Perustason ensihoidon yksikössä ainakin toisen ensihoitajan on oltava terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on ensihoitoon suuntautuva koulutus, sekä toisen ensihoitajan on oltava vähintään mainitussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tai pelastajatutkinnon tai sitä vastaavan aikaisemman tutkinnon

suorittanut henkilö. Sellaiset henkilöt, jotka ovat 1.5.2011 mennessä suorittaneet pelastajatutkinnon sekä ovat toimineet säännöllisesti perustason ensihoidon tehtävissä, voivat poikkeustilanteissa muodostaa kahden kesken perustason ensihoidon yksikön henkilöstön. (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri 2014).

Hoitotason ensihoitajana on oltava ensihoitaja (AMK) tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa laillistettu sairaanhoitaja, joka on suorittanut hoitotason ensihoitoon suuntaavan koulutuksen, vähintään 30 opintopisteen laajuisen opintokokonaisuuden sellaisen ammattikorkeakoulun kanssa, jossa on opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukainen ensihoidon koulutusohjelma. Sairaanhoitajat, jotka ovat olleet 1.5.2011 terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja tuolloin toimineet hoitotason ensihoitajina, voivat edelleenkin toimia kyseisessä tehtävässä. Toisen ensihoitajan tulee olla vähintään mainitussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tai pelastajatutkinnon tai sitä vastaavan aikaisemman tutkinnon suorittanut henkilö

Varsinais-Suomessa hoitotasolla toimiakseen, on oltava vähintään puolen vuoden työkokemus perustason ensihoidosta, tai vuoden aikainen työkokemus sivutyöstä. (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri 2014.)

Varsinais-Suomessa koko sairaanhoitopiirin kenttäjohtamisesta vastaa T-sairaalan tilannekeskuksessa työskentelevä kenttäjohtaja, joka toimii yhteistyössä Turun, Loimaan ja Uudenkaupungin ensihoitoalueilla toimivien alueellisten kenttäjohtoyksiköiden kanssa. Kenttäjohtaja vastaa myös kiireellisten ensihoitotehtävien ja kiireettömien siirtokuljetustehtävien resurssien koordinoinnista yhdessä ajojärjestelijän kanssa. Kenttäjohtajan on oltava koulutukseltaan hoitotason ensihoitaja. (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri 2014.) Ensihoidon kenttäjohtaja osallistuu ainoastaan kaikkein kiireellisimpiin ensihoitotehtäviin. Kenttäjohtajalla on käytössään hoitotason ambulanssia kattavampi lääkevalikoima. Kenttäjohtaja toimii lisäksi monipotilastilanteissa, suuronnettomuuksissa sekä moniviranomaistehtävissä ensihoidon tilannejohtajana. (Varsinais-Suomen pelastuslaitos 2017.)

Lääkäriyksikkö (FinnHems20) on kiinteä osa Varsinais-Suomessa toimivaa ensihoitojärjestelmää. Tarkoitus on tuoda lääkäritasoinen ensihoito korkeariskisten potilaiden luokse. Toisinaan vaikka lääkäri ei olisikaan kohteessa, voivat ensihoitajat

tiivisti konsultoida lääkäriä hoito-ohjeiden saamiseksi. Yksikkö kulkee ilmateitse helikopterilla tai maayksiköllä. (Varsinais-Suomen pelastuslaitos 2017.)

2.2 Ensihoitopalvelut Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin palvelutasopäätöksen mukaisesti ensihoitopalvelut alueellaan järjestää Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri. Aiempaa palvelumallia vastaten monituottajamallia käyttäen, joka osin on sairaanhoitopiirin omaa toimintaa sekä myös yhteistoimintaa alueen pelastuslaitostoimen ja osin ostopalveluna hankittua toimintaa muilta palveluntuottajilta. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri voi myös sopia ensihoitopalveluiden tuottamisesta toisen sairaanhoitopiirin kanssa. Johtokunta päättää tuottamistavan ensihoidon ja päivystyksen liikelaitoksella. Varsinais-Suomen alueella toimii ympärivuorokautisessa valmiudessa yhteensä 25 hoitotason ambulanssia. Näihin lukeutuu sairaanhoitopiirin ensihoidon kenttäjohtaja Turussa (EVS 01L4) sekä alueelliset kenttäjohtajat Salo, Uusikaupunki sekä Loimaa. (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri 2014.)

Lisäksi lääkäriyksikkö FinnHEMS 20 on ympärivuorokautinen yksikkö, jonka lääkinnällisestä toiminnasta vastaa Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitoksen ensihoitopalvelua johtaa ylilääkäri Timo Iirola. Päivittäistä operatiivista toimintaa johtaa päivystävä ensihoitolääkäri, jonka apuna toimivat ensihoidon kenttäjohtajat. (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri 2014.)

2.3 Ensihoitopalvelut Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella

Varsinais-Suomen pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita viiden kunnan alueella, joihin kuuluvat: Turku, Kaarina, Raisio, Parainen sekä Naantali. Aluepelastuslaitoksella ympäri vuorokauden olevia ambulansseja on yhteensä 12. Ensihoitopalvelun järjestämisvastuu on Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirillä. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella ensihoidossa työskentelee noin 130 henkilöä, joista jokaisella on terveydenhuollon ammattitutkinto. Vuonna 2017 ensihoitotehtäviä

kertyi Varsinais-Suomen pelastuslaitokselle 40 000 kappaletta. (Varsinais-Suomen pelastuslaitos 2017.)

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella ensihoitopalvelujen järjestämisestä, toiminnan laadun arvioinnista sekä palvelujen kehittamisestä vastaa oman organisaation palveluyksikkö. Toimintaa johtaa ensihoitopäällikkö Markku Rajamäki. Ensihoitopäällikön lisäksi palveluyksikköön kuuluu kaksi ensihoitomestaria. (Varsinais-Suomen pelastuslaitos 2017.)

3 POLKUPYÖRÄENSIHOITO

Polkupyöraensihoidon historia on lyhyt, mutta voimakkaasti kasvava ympäri maailman. Ensimmäinen maininta ensihoidon käyttöön ostetusta polkupyörästä on jo vuodelta 1984 Indianan palolaitokselta. Polkupyöraensihoidollista toimintaa on Torontossa vuodesta 1996 alkaen kokeiltu ensihoitopalvelun tuottamana suurissa tapahtumissa. (de Rivera et al. 2015, 4,8.) Varsinaisesti polkupyöraensihoito on saanut alkunsa Lontoosta vuonna 2000 kesällä, jolloin pilottihanke laitettiin vireille. Idea oli jo esillä vuonna 1998. Kehitysidea perustui siihen, että potilaan tavoittamiseen haluttiin löytää uusia sekä nopeampia ratkaisuja vasteaikojen pienentämiseksi ja ambulanssien vapauttamiseksi kiireellisimpiin tehtäviin. (Lynch 2003.)

Toiminnasta kerättiin tuloksia viikoittain, jossa seurattiin muun muassa polkupyöraensihoitajilta itseltään, muulta henkilöstöltä, johdolta sekä muilta yhteistyökumppaneilta. Tämän lisäksi polkupyöraensihoitajat pitivät tarkkaa kirjaa ensihoitotehtävistä. Laadullista ja turvallisuusnäkökulmaan perustavaa tarkkailua suorittivat pyöräilykoordinaattori ja klininen tiimijohtaja. (Lynch 2003.) Toimintaan osallistuvat hoitajat käyvät säännöllisesti kuntotestissä ja heille järjestetään muun muassa liikenneturvallisuudesta koulutusta. Ensimmäisen kymmenen vuoden aikana Lontoon polkupyöra ensihoito on tavoittanut 50 000 potilasta. Potilaiden kirjo on ollut laaja aina huumeiden yliannostuksista, sydän pysähdyksiin ja kaatumisiin. (de Rivera et al. 2015, 7.)

4 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoitus on laatia toimintasuunnitelma polkupyöräyksikön toiminnasta sekä järjestämisestä Varsinais-Suomen pelastuslaitokselle. Tarkoitus on paneutua varustuksiin sekä operatiivisen toimintaan. Pyrin parantamaan polkupyöräyksikön varustamista Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Tavoite on kehittää organisaatiossa jo aiemmin kokeilussa ollut polkupyöräensihoitoa sekä antaa uusia näkökulmia polkupyöräensihoitoyksikön käyttämiselle ensihoidon kentällä.

Henkilökohtaiset tavoitteeni liittyvät polkupyöräensihoidon säännöllisempään käyttöönottoon operatiivisessa toiminnassa Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Tämän lisäksi tavoite olisi parantaa oman organisaation työhyvinvointia uuden ensihoitoympäristön kautta.

5 PROJEKTIN SUUNNITTELU

Projektitöitä tehdään kaikissa julkishallinnon organisaatioissa ja niiden tarkoituksena on saavuttaa jokin ennalta määritelty tavoite. (Kettunen 2003, 15.) Tämän projektin tarkoituksena on laatia Varsinais-Suomen pelastuslaitokselle toimintasuunnitelma polkupyöräensihoidon toteuttamista varten.

Projektit jakautuvat toisiaan seuraaviin vaiheisiin. Projektin kulku lähtee liikkeelle projektin tarpeen tunnistamisesta. Tällöin mietitään miksi projekti tehdään ja mitä siltä odotetaan. Seuraavassa, määrittelyvaiheessa luodaan kehykset projektille ja selvitetään, mikä on projektin haluttu lopputulos. Seuraavaksi siirrytään projektin tärkeimpään vaiheeseen eli suunnitteluvaiheeseen. Suunnitteluvaiheen tuloksena syntyy projektisuunnitelma. Projektisuunnitelmaan kirjataan projektin toteutukseen annetut resurssit, aikataulu ja budjetti. Kun projektisuunnitelma on valmis, voidaan siirtyä itse projektin toteuttamiseen. (Kettunen 2003, 41-49.)

5.1 Kohdeorganisaatio ja yhteistyötahot

Projektin kohdeorganisaatio on Varsinais-Suomen pelastuslaitos ja kohderyhmänä organisaation ensihoitajat, jotka tulevat työskentelemään polkupyöraensihoidon parissa. Opinnäytetyön aihe on organisaatiolähtöinen. Aihetta minulle ehdotti Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ensihoitopäällikkö Markku Rajamäki. Tästä oli luontevaa aloittaa projektin suunnittelu sekä edetä kohti tarpeen tunnistamista.

Projektia on toteutettu yhteistyössä Helsingin pelastuslaitoksen kanssa. Heidän kokemuksensa polkupyöraensihoidon toteuttamisesta Helsingin pelastuslaitoksella on avainasemassa toiminnan kehittämisessä myös Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Otin puhelimitse sekä sähköpostitse yhteyttä Helsingin pelastuslaitokselle. Polkupyöraensihoidoa aktiivisesti vuodesta 2014 kehittäneet ensihoitomestarit Aapo Granberg sekä Esa Rantanen valikoituivat itselleni parhaimmaksi kontaktiksi päästä opinnäytetyössäni eteenpäin. Lopulta sovimme Aapo Granbergin kanssa teemahaastattelusta. Haastatteluun laadin kyselylomakkeen ja itse haastattelun nauhoitin. Tietoa olen kerännyt englanninkielisistä lähteistä sekä olen perehtynyt artikkeleihin, joita polkupyöraensihoidosta on kirjoitettu.

5.2 Aikataulu

Tarkkaa aikataulua en itselleni laadi, mutta tulevan mallin jalkautus Varsinais-Suomen pelastuslaitokselle tulee kesäksi 2018. Teemahaastattelu toteutettiin 10.10.2017 Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Pyrin haastattelun jälkeen rakentamaan opinnäytetyötäni siten, että työ olisi valmis maaliskuun 2018 aikana. Rahoitusta en opinnäytetyöhöni tarvitse.

5.3 Resurssit ja riskit

Jokaiseen projektiin sisältyy riskejä, jotka voivat vaarantaa projektin onnistumisen. Riskienhallinta ja tunnistaminen projektien aikana on tärkeää. Riskeiltä voidaan suojautua, jos niitä hallitaan projektin aikana. Siksi onkin tärkeää tehdä riskianalyysi ennen projektin alkua ja liittää se osaksi projektisuunnitelmaa. (Kettunen 2003, 68)

Resurssien hallinta on projektityön suurin haaste. Lähes jokaisessa projektissa kohdataan resurssiongelmia, joiden syynä on usein projektibudjetin rajallisuus. (Kettunen 2003, 148.) Esimerkiksi polkupyöräensihoitossa järjestettäessä varusteiden hankkiminen sekä henkilökunnan koulutus.

Opinnäytetyöni resursseja eli voimavaroja ovat innostus aiheeseen, organisaatiolähtöisyys, kiireettömyys, yhteistyö kohdeorganisaation ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa, aiheen rajausta, haastavuus sekä johdonmukainen opinnäytetyö. Opinnäytetyön resurssien kannalta tärkeää on myös se, että kohdeorganisaatio on luvannut antaa minulle tukea projektin onnistumiseksi esimerkiksi lainaamalla autoa, jolla voin matkustaa tapaamaan Helsingissä olevaa yhteistyötahoa.

Opinnäytetyöhöni liittyviä riskejä ovat laskeminen, aikataulutus, aiheen rajausta, lähteiden vähyys, liiallinen stressi, huono yhteistyö ohjaavan opettajan kanssa sekä vastasyntynyt esikoislapsi ja perhe-elämä.

6 PROJEKTIN TOTEUTUS

6.1 Polkupyöräensihoito Helsingin pelastuslaitoksella

Helsingin pelastuslaitoksella toiminta on aloitettu vuonna 2014. Polkupyöräensihoitoa Helsingin pelastuslaitoksella ovat aktiivisesti kehittäneet ensihoitomestarit Aapo Granberg sekä Vesa Rantanen. Syy polkupyöräensihoitoyksikön käyttöönottamiseksi Helsingin pelastuslaitokselle oli operatiivisen toiminnan tukeminen ensihoidon tehtävillä. Tehtäväsidonnaisuus niin kutsutuilla ”kiirepäivillä” kuten vappu, juhannus sekä festivaalit, rajoittavat ambulanssien liikkumista sekä toimintaympäristöä. Tämä loi lähtökohdan toiminnan kehittämiseksi sekä lisäsi ajatusta löytää uusia ratkaisuja operatiivisen toiminnan tueksi. (Granberg, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2017.)

Aapo Granbergin mukaan Helsingin pelastuslaitoksella polkupyörien ensihoitovälineistö vastaa perustason ambulanssin varustusta (Liite 1), vain lääkehappi puuttuu turvallisuussyistä. Kantohappi vie myös merkittävästi laukkujen tilakapasiteettia, jonka vuoksi siitä on luovuttu. Lisäksi polkupyöraensihoitajien varustuksiin kuuluvat ensihoitoliivit, johon on myös pakattu erilaisia tutkimusvälineitä (Liite 2). Hoitorepussa on defibrilaattori sekä Merlot-Medi johtamis- ja raportointijärjestelmä (Liite 3). Polkupyörän äkillisten ongelmien varalle, kuten pyörän puhkeamiselle tai ketjujen rikkoutumiselle on varattu korjaukseen tarvittavia välineitä (Liite 3). Kulkuvälineenä toimii maastopyörä (Liite 4).

Aapo Granbergin mukaan Helsingin pelastuslaitoksella polkupyöraensihoitoyksikön tehtävät välittää hätäkeskus. Ensihoitotehtävät tulevat viranomaisradioon eli (virve:n). Näiden ansioista polkupyöräyksikkö paikantuu hätäkeskukselle. Tilastoa ensihoitotehtävistä on tehty ja vuonna 2017 tuli yhteensä 14 työpäivän aikana 75 eritasoista ensihoitotehtävää, kiireettömistä D-tehtävistä aina kiireellisiin A-, B-, C-tason ensihoitotehtäviin.

Työturvallisuus koostuu ensihoidossa monesta tekijästä. Ensihoitotyö on liikkuvaa, fyysinen työympäristö on alati muuttuva, mikä tuo lisähaasteen työturvallisuuden ylläpitämiselle. Työturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä työympäristön lisäksi ovat muun muassa työn fyysinen, henkinen sekä sosiaalinen kuormittavuus, työvälineiden turvallisuus, työperäiset sairauden ja vaaratilanteet sekä työntekijöiden ikä, sukupuoli, ammattitaito ja muut henkilökohtaiset edellytykset. (Castren ym. 2012, 98.)

Ensihoidossa on tilanteita, missä tehokas toiminta vaaratilanteissa edellyttää yhteistyötä eri viranomaisten ja laitoksien kesken. Hätäkeskukset hoitavat hälytysten vastaanottamiseen ja välittämiseen liittyvät tehtävät. Poliisi vastaa turvallisuudesta onnettomuuspaikalla. (Castren ym. 2012, 106.) Aapo Granbergin mukaan Helsingin pelastuslaitoksella polkupyöraensihoitajien toiminta tuetaan samoihin toimintaohjeisiin, kuten ambulanssissakin. Mikäli tiedossa on aggressiivinen potilas ei polkupyöraensihoitajat mene kohteeseen, ennen kuin poliisi on paikalla turvaamassa tai tekijä on varmuudella poistunut paikalta.

Risteystä lähestyessään kuljettajan on noudatettava erityistä varovaisuutta. Hänen on väistettävä samanaikaisesti muuta tietä oikealta lähestyvää ajoneuvoa. Risteyksessä kääntyvän ajoneuvon kuljettajan on väistettävä risteävää tietä ylittävää polkupyöräilijää, mopoilijaa ja jalankulkijaa. Samoin on kuljettajan, joka muualla kuin risteyksessä, aikoo poistua ajoradalta tai muuten ylittää sen, väistettävä tien reunaan käyttävää polkupyöräilijää, mopoilijaa ja jalankulkijaa. Vasemmalle kääntyvän kuljettajan on lisäksi väistettävä vastaan tulevaa liikennettä. Kuljettajan on kuitenkin aina väistettävä muuta liikennettä, jos hän on tulossa tielle pihakadulta, kävelykadulta, pihasta, pysäköintipaikalta, huoltoasemalta tai muulta vastaavalta alueelta taikka polulta, tilustieltä tai muulta vähäiseltä tieltä tai moottorikelkkailureitiltä. (5.5.2006/343) Polkupyöräilijän tai mopoilijan on kuitenkin, jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu, tullessaan pyörätieltä ajoradalle väistettävä muuta liikennettä. (7.5.1997/414)

Raitiovaunulle on tienkäyttäjän risteyksessä, 1 ja 2 momentin säännöksistä huolimatta, annettava esteetön kulku. (Finlex. Tieliikennelaki 3.4.1981/267.)

Aapo Granbergin mukaan polkupyörillä liikkeessa on myös noudatettava tieliikennelakia. Polkupyöraensihoitoyksikkö ei ole hälytysajoneuvo, joten harkintakykyä liikennelain rikkomiselle tulee painavasti miettiä. Ajon aikana polkupyöraensihoitajilla on käytössä tuomaripilli, jonka on katsottu toimivan hyvin sekä lisäävän työturvallisuutta. Vakuutukset ovat polkupyöraensihoitajille samat, kuin ambulanssissa toimivilla ensihoitajilla. Vaatimus on, että käytetään asianmukaisia varustuksia, joita viranomaisilta vaaditaan sekä noudatetaan tieliikennelakia.

Viime aikoina on esitetty näkemyksiä siitä, että organisaatioita tulisi tarkastella elävänä ja dynaamisena organismina sekä niiden johtamistapoja tulisi muuttaa henkilöstöä kuuntelevaksi. Tasa-arvoiset ja oikeudenmukaiset työyhteisöt ovat työhyvinvoinnin perustana. Se, että työntekijät kokevat kuuluvansa hyvinvoivaan työyhteisöön lisää heidän motivaatiotaan, työhön sitoutumistaan, luottamuksen syntymistään, terveyden sekä stressin hallintaa sekä parempaa työtyytyväisyyttä. Näiden avulla työsuoritukset parantuvat ja työssä jatketaan pidempään sekä jaksetaan paremmin. (Suonsivu. 2014, 58-59.)

Aapo Granbergin mukaan polkupyöraensihoito on kasvattanut työhyvinvointia sekä viihtyvyyttä työyhteisössä. Kukaan ei ole valittanut komennuksesta, vaan pikemminkin komennusta on pidetty työpäivistä parhaimpana. Uusi toimintaympäristö polkupyörien muodossa tuo ensihoitajille vaihtuvuutta ambulanssityön lisäksi, joka motivoi ensihoitajia.

Polkupyöraensihoidon liikunnallinen hyöty on merkittävä. Raskaan työn lisäksi ensihoitaja voi yhden työpäivän aikana polkea jopa 60 kilometriä, joten vuorossa olevan ensihoitajan tarvitsee olla fyysisesti hyvässä kunnossa. (Hentinen. 2017.)

Ensihoitomestari Aapo Granbergin sekä ensihoitopäällikkö Markku Rajamäen haastattelutulokset olivat varsin yhteneväisiä. Molempien mielestä polkupyöraensihoidoyksikkö tuo yleisötahtumiin sekä katukuvaan positiivista näkyvyyttä, joka luo kansalaisille turvallisuuden tunnetta. Potilaan tavoitettavuus paranee etenkin suurissa yleisötilaisuuksissa. Ensihoitovarustusta pyritään yhtenäistämään pelastuslaitosten välillä, ja näin voidaan vertailla toimivuutta jatkossa laajemminkin. Polkupyöräyksikön käyttö edistää työhyvinvointia tarjoamalla vaihtelua työvuoron kulkuun. Lisäksi toiminta edistää ja ylläpitää ensihoitajan fyysistä kuntoa. Lisäksi on arvioitu, että työturvallisuustaso pysyy nykyisellä tasolla, sillä polkupyörää ei lähetetä yksinään väkivalta- tai muihin fyysisen vaaran tehtäviin. (Granberg, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2017. Rajamäki, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2017.)

6.2 Polkupyöraensihoito Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella polkupyöraensihoidoa on järjestetty vuodesta 2016. Ensihoitopäällikkö Markku Rajamäen mukaan polkupyöraensihoidoyksikön tarkoitus on ollut tukea operatiivista toimintaa kentällä. Tämän lisäksi on haluttu tuoda näkyvyyttä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksesta ja samalla luoda yleistä turvallisuuden tunnetta. Vastuu polkupyöraensihoidon tehtäville hälyttämisestä on ollut EVS01 L4 (kenttäjohtajalla) (Rajamäki. Henkilökohtainen tiedonanto 28.1.2017.)

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella polkupyöraensihoitoyksikön välineistö on koostunut ensivastevarustuksesta. Painopiste on nopean ensihoidon antamisessa sekä henkeä pelastavissa toimenpiteissä, kuten defibrilointivalmius sekä muita nopeaa ensihoitoa vaativien tarvikkeiden kuten haavahoitoon tarkoitettavat erilaiset sidostarvikkeet. Tutkimusvälineinä on manuaalinen verenpainemittari sekä sormeen asetettava happisaturaatiomittari. Elvytystilannetta varten on varattu pieni lääkesetti, jossa elvytyslääkkeenä adrenalin 1mg/5ml. Lisäksi 2 L kantohappi sekä erilaiset happimaskit kuuluvat välineistöön. Tarkemmin varusteista (Liite 2).

Toimintaan on valittu vapaaehtoisia Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen sairaankuljettajia sekä ensihoitajia. Polkupyöraensihoidossa mukana olleet henkilöt ovat antaneet ensihoitopäällikkö Markku Rajamäen mukaan positiivista palautetta polkupyöraensihoidon komennuksesta.

Polkupyöraensihoitoyksikkö Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella on oman organisaation resursoimaa toimintaa, jota sairaanhoitopiiri ei ole erikseen rahoittanut. Operatiiviseen toimintaan polkupyörayksikköä käytetään silloin, kun vain miehistön vahvuudet sen sallivat (Rajamäki. Henkilökohtainen tiedonanto 28.1.2018.)

6.3 Toimintasuunnitelma

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen tuottamaa Polkupyöraensihointia on tarkoitus lähteä toteuttamaan kesällä 2018. Kokeiluja toiminnasta on tehty vuodesta 2016.

Polkupyöraensihointia on tarkoitus käyttää ennalta tiedossa olevissa suurissa yleisötapauksissa tapahtumapaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä. Varsinais-Suomen alueella esimerkkitalanteita ovat kaupunkifestivaalit sekä väenpaljoutta keräävät juhlapäivät kuten vappu ja uusivuosi. Käyttöä harkittaessa tulee huomioida sääolosuhteet.

Polkupyöraensihoidolla on tarkoitus vähentää potilaan tavoittamisviivettä sekä pyrkiä vapauttamaan ensihoidon muita resursseja. Lisäksi polkupyöraensihoito voidaan nähdä työhyvinvointia edistävänä tekijänä.

Polkupyöraensihoidoyksikön ensihoitovarustus yhdenmukaistetaan Helsingin pelastuslaitoksen varustuksen mukaiseksi. Kokeiluihin verrattuna yksiköstä tulee poistaa lääkkeellinen happi turvallisuus- ja käytännöllisyysistä. Lisäksi ensihoitoliivien käyttöönotto lisää ensihoidoyksikön turvallisuutta sekä tehokkuutta kentällä. Nykyiset polkupyörät Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella soveltuvat polkupyöraensihoidon toimintaan.

Polkupyöraensihoidoyksikössä toimitaan pareittain. Yksikössä toimivat vähintään koulutukseltaan perustason ensihoitajat. Toimintaan haetaan riittävä määrä ominaisuuksiltaan sopivia henkilöitä vapaaehtoisperiaatteella ja heille tulee antaa asianmukainen perehdytys toiminnasta.

Työturvallisuus huomioidaan asianmukaisella vaatetuksella, jossa on huomioitu ensihoitajien riittävä näkyvyys sekä pyöräilyyn tarkoitettavat kypärät. Vaatetuksena käytetään ensihoitajien normaalia virka-asustusta. Lisäksi hernepillin käyttöönotto tehtävälle siirryttäessä lisää työturvallisuutta. Ensihoitotehtävillä polkupyöraensihoidajien on noudatettava tieliikennelakia.

Kokeiluissa ensihoitotehtävät ovat välittänyt ensihoidon kenttäjohtaja (EVS 01 L4). Vaihtoehtoisesti tehtävät voi suoraan välittää hätäkeskus.

6.4 Projektin arviointi

Aluksi ajatukseni opinnäytetyöni suunnasta sekä päämääristä oli epäselviä. Kuitenkin lopulta opinnäytetyöni suunnitteluvaiheessa, sekä opettajani erinomaisella ohjauksella löysin oikean tien jota kulkea. Tämän jälkeen pääsin selville omista tarkoituspereistäni sekä tavoitteistani. Suunnitelman valmistuttua opinnäytetyöni on pysynyt aikataulussa. Kaavailemani haastattelut sekä vierailut Helsingissä olen pystynyt tekemään sovittuina ajankohtina. Merkittävin asia projektin onnistumisen

kannalta on ollut Aapo Granbergin apu. Ongelmien ilmetessä, olen saanut erilaisia näkökulmia sekä uusia ajatuksia. Useat keskustelut polkupyöraensihoidon toiminnasta Helsingissä ovat pitäneet motivaationi korkealla. Lisäksi projektintilaajalta ensihoitopäällikkö Markku Rajamäeltä olen saanut hyviä ajatuksia sekä erinomaista ohjausta. Kehittämistyöni eri vaiheissa olen esittänyt edistymiseni Rajamäelle sähköpostitse sekä tapaamisissa. Korjausta suunnitelmaani tuli operatiivisen ohjauksen osalta. Pääsääntöisesti suunnitelmaani pidettiin kuitenkin hyvänä ja tarkoituksenmukaisena.

Tavoitteissa olen mielestäni onnistunut, sillä tulevana kesänä 2018 tulemme käyttämään tutkimaani toimintasuunnitelmaa polkupyöraensihoidossa. Lääkehappi poistetaan turvallisuussyistä, jolloin saadaan polkupyöriin myös parempaa ajovakautta sekä lisätilaa muille ensihoitovarustuksille. Lisäksi olemme Rajamäen kanssa yhteisymmärryksessä siitä, että polkupyöraensihoitoyksikkö voisi lisätä työhyvinvointia. Tutkimussuunnitelman toimivuutta tullaan arvioimaan kesän 2018 aikana. Kesän loputtua toimintaan osallistuneille ensihoitajille tullaan lähettämään sähköpostitse palautekaavake, jossa suunnitelmani toimivuutta arvioidaan vielä kokonaisvaltaisesti. Tämän jälkeen kehitämme edelleen toimintaa, mikäli tarve sitä vaatii. Mikäli toimintamalli on koettu hyväksi ja toimivaksi, toimintasuunnitelmani tullaan vakiinnuttamaan.

Toimintasuunnitelman kautta on saatu selvempi kuva siitä, miten polkupyöraensihoitoa tulisi jatkossa käyttää Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Ensihoitoliivien käyttöönotto vaatii vielä lisäselvitystä.

Pyrin saamaan opinnäytetyöni valmiiksi maaliskuu 2018. Työnantajani on ollut tyytyväinen aikaan saamiini tuloksiin. Vielä ei täysin käy selväksi mikä on Varsinais-Suomessa polkupyöraensihoidon lopullinen tulevaisuus. Projekti on tuonut organisaatioomme uutta sekä arvokasta tietoa polkupyöraensihoidon toiminnasta ja sen järjestämisestä.

7 POHDINTA

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Peruskysymyksiä etiikassa ovat kysymykset hyvästä ja pahasta sekä oikeasta ja väärästä. Yleisesti arkielämässä ihmiset näyttävät usein mielipiteen siitä, mikä on oikeaa ja mikä väärää, tai minkä tekeminen on suorastaan velvollisuus. (Hirsjärvi., Remes., Sajavaara. 2015, 23.)

Haastattelun etuna on, että suunniteltu vastaava henkilö saadaan mukaan tutkimukseen. Jos on tarve täydentää aineistoa, on mahdollista tavoittaa haastateltavat helposti myöhemminkin. (Hirsjärvi ym. 2015, 206.) Haastattelu oli luottamuksellinen, johon tein asianmukaisen dokumentin siitä, että lupauduin noudattamaan työssäni eettisesti kestäviä hyviä tapoja sekä noudattamaan vaitiolovelvollisuutta. Kyseisessä dokumentissa myös kerrottiin, että kaikki haastattelumateriaali hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua.

Teemahaastattelu toteutettiin 10.10.2017 Turun keskuspaloasemalla osoitteessa eerikinkatu 35. Haastattelutila oli rauhallinen kokoushuone, jossa kyettiin keskustelemaan ilman häiriötekijöitä. Nauhoitus onnistui hyvin sekä äänen laatu on selkeää. Tämän lisäksi litteroin saamani materiaalin. Haastattelu eteni suunnitelman mukaisesti ja koko haastattelu oli kokonaisuudessaan onnistunut. Haastateltavana oleva Aapo Granberg vastasi jokaiseen esitettyyn kysymykseen (Liite 7). Lisäksi haastattelussa oli paikalla ensihoitopäällikkö Markku Rajamäki, ensihoitomestari Mauri Jääskeläinen sekä ensihoitomestari Risto Lehti.

Teemahaastattelun lisäksi olen hakenut tietoa polkupyörätoiminnasta lehtiartikkeleiden muodossa sekä Varsinais-Suomen ensihoitopalveluista. Ensihoitotoimintaan liittyen lähteiksi on valikoitunut Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen materiaali. Ensihoidon kirjallisuutta on myös käytetty. Englanninkielisiä lähteitä käytin polkupyöräensihoidon historia osuudessa.

Toimintasuunnitelman tarkoituksena on selventää milloin polkupyöraensihoitoyksikköä tulisi käyttää Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Kesällä 2018 polkupyöraensihoito aloittaa toiminnan, uuden toimintasuunnitelman mukaisesti. Ajankohdiksi on kaavailtu muun muassa suuria yleisötapahtumia, kuten saaristolaismarkkinat, vappu sekä kaupunkifestivaalit. Polkupyöräyksikön varustuksiin on tehty muutoksia sekä työturvallisuutta on huomioitu esimerkiksi ottamalla hernepilli käyttöön polkupyörällä ajaessa. Polkupyöraensihoitoyksikön sijoittamiseen kentällä sekä tehtävälle hälyttämiselle on myös esitetty uutta muutosta. Toimintasuunnitelman mukaisesti polkupyöraensihoitajiksi haetaan vapaaehtoisia perus- sekä hoitotason ensihoitajia, jonka jälkeen he saavat asianmukaisen, suunnitellun koulutuksen.

7.2 Tekijän arviointi toteutuksesta

Aluksi opinnäytetyöni aihe ei tuntunut erityisen merkittävältä. Kuitenkin perehtymällä aiheeseen tarkemmin sekä yhteydenpito ja vierailu Helsingin pelastuslaitoksella kenttäjohtaja Aapo Granbergin luona toivat itselleni suuren määrän motivaatiota. Helsingissä saadut tulokset polkupyöräyksikön toimivuudesta rohkaisivat minua uskomaan omaan työhöni. Lisäksi yhteistyö polkupyöraensihoidon kehittämiseksi Helsingin pelastuslaitoksen sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen välillä oli hieno ajatus.

Esikoiseni syntymä toi kuitenkin opinnäytetyölleni uusia haasteita. Kadotin hetkellisesti otteen työhöni, jolloin ajatukset olivat melko hajanaisella tasolla. Lopulta saavutin pisteen, että olen työni loppuvaiheessa.

Minusta opinnäytetyöni oli tarpeellinen omalle kohdeorganisaatiolleni, sillä nyt tiedämme miten polkupyöräyksikköä tulisi jatkossa käyttää sekä varustaa paremmin. Lisäksi saimme arvokasta tietoa siitä, miten yksikköä voisi jatkossa hyödyntää. Uskon, että tulevaisuudessa Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella polkupyöraensihoidolle olisi tarvetta. Maantieteellisesti esimerkiksi Turun keskusta sopisi täydellisesti kyseiseen toimintaan. Keskustan kaava-alue on mielestäni optimaalinen polkupyöraensihoidolle. Etäisyydet ydinkeskustan alueella ovat lyhyitä sekä tiet pitkiä

ja hyväkulkuisia. Oikealla sijoittamisella, polkupyöräyksikkö tavoittaisi potilaita varmasti nopeammin kuin ambulanssi, jolloin se ajaisi tarkoitustaan.

Uskoisin, että polkupyöräyksikön käyttöastetta Varsinais-Suomen alueella lisäisi ensihoitotehtävien hälyttäminen suoraan hätäkeskuksen kautta. Helsingissä kyseisellä tavalla toimitaan, niin miksei myös meillä Varsinais-Suomessakin niin voitaisi toimia. Nykyisin ensihoidon kenttäjohtaja (EVS 01 L4) vastaa tehtävien välittämisestä. Tämä mielestäni vaatii tulevaisuudessa jakoselvittelyjä, miten ja kuka polkupyöräensihoidoyksikön hälyttämisestä vastaa.

Tärkeintä kaikessa olisi saada polkupyöräensihoido aktiiviseen käyttöön tulevaisuudessa Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella. Tämän mahdollistaminen vaatii kuitenkin lisätyötä sekä jatkoselvittelyjä sairaanhoitopiiriin sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kesken. Kuten sanottua, erillistä rahoitusta toimintaan ei ole, jolloin polkupyöräensihoidoyksikköä käytetään hyvän miehistövahvuuden salliessa. Jatkoselvittelyjä varten minusta tässä voisi olla opinnäytetyölle jatkomahdollisuus.

Tuleva kesä 2018 näyttää miten toiminta omassa organisaatiossa kehittyy. Itse olen sopinut ensihoidopäällikkö Markku Rajamäen kanssa, että olen mukana toiminnassa, kun sitä järjestetään. Tuleva kesä 2018 polkupyöräensihoidon kentällä näyttää varmasti toiminnan positiiviset sekä negatiiviset puolet joita voidaan jatkossa edelleen siten kehittää. On myös hienoa, että Aapo Granberg pyysi minua tulemaan tulevana kesänä 2018 Helsingin pelastuslaitokselle polkupyöräensihoidoyksikköön, jossa viettäisin päivän operatiivisen toiminnan parissa. Kehityksen kannalta tärkeintä on pysyä ajan hermoilla ja tehdä yhteistyötä toiminnan kehittämiseksi.

Tämän opinnäytetyön aikana olen saanut uusia näkökulmia erilaisten toimintatapojen mahdollisuuksista ensihoidossa. Yhteistyö Aapo Granbergin sekä Markku Rajamäen kanssa on parantanut omia vuorovaikutustaitojani. Opinnäytetyön edetessä olen havainnut ammatillista kasvua, sillä olen oppinut uusia asioita ensihoidosta sekä ensihoitojärjestelmästä. Varsinais-Suomen pelastuslaitos tarjoaa alati hyviä tutkimuskohteita ja siellä rohkaistaan kehittämään työyhteisöä sekä työmenetelmiä. Opinnäytetyö on tarjonnut minulle mielenkiintoisen tutkimuskohteen ja odotan ensi

kesän osalta, miten tutkimustyöni on tukenut polkupyöräensihoitoyksikön toimintaa ja toimivuutta.

LÄHTEET

Castren M., Helveranta K., Kinnunen A., Korte H., Laurila K., Paakkonen H., Pousi J., Väisänen O. 2012. Ensihoidon perusteet. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu 2012.

de Rivera J., Jones J., Fangming N., Saulnier S. & Wilmot B. 2015. Designing an ems bicycle mounted backpack system. https://web.wpi.edu/Pubs/E-project/Available/E-project-050415-185236/unrestricted/IQP_Final_5.22.15.pdf

Finlex. Laki hätäkeskuksen toiminnasta 692/2010. Viitattu 28.10.2017

Finlex. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8 1992/785. Viitattu 28.2.2018.

Finlex. Laki Sosiaali-ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta 340/2011. Viitattu 26.2.2018

Finlex. Tieliikennelaki 3.4. 1981/267. Viitattu 28.2.2018

Granberg A. 2017. Suullinen tiedonanto. 10.10.2017. Teemahaastattelu.

Hentinen A. 2017. Tässä on ensihoitopolkupyörä – lyhyillä matkoilla ambulanssia vikkelämpi. Moottori. <https://www.moottori.fi/liikenne/jutut/tassa-on-ensihoitopolkupyora-lyhyilla-matkoilla-ambulanssia-vikkelampi/> Viitattu:29.1.2018

Kettunen S. 2003. Onnistu projektissa. WS Bookwell Oy Juva 2003

Kuisma M., Holmström P., Nurmi J., Porthan K., Taskinen T. 2015. Ensihoito. Sanoma Pro Oy 2015.

Lynch T. 2003. London ambulance service cycle response unit pilot. The Fall.

Rajamäki M. 2017. Suullinen tiedonanto 11.11.2017.

Suonsivu K. 2014. Työhyvinvointi osana henkilöstöjohtamista. Copyright UNIPress 2014.

Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. 2015. Tutki ja kirjoita. Bookwell Oy, Porvoo 2015.

Varsinais-Suomen pelastuslaitos. Ensihoito Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella 2017. <http://www.vspelastus.fi/>. Viitattu 28.10.2017

Varsinais-Suomen pelastuslaitos. Varsinais-Suomen ensihoitojärjestelmä 2017. <http://www.vspelastus.fi/>. Viitattu 28.10.2017

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ensihoidon palvelutason päätös 2014. <http://www.vsshp.fi/>. Viitattu 28.10.2017

LIITE 1

Helsingin pelastuslaitoksen hoitoreput 1 ja 2

Hoitolaukkujen sisältö

- Hengityspalkeet varaajapussilla (Aikuisten ja lasten koot sekä erikokoisia maskeja)
- I-gel, koot 3, 4, 5
- Niulutuubeja
- Mcillin pihdit
- Sidostarvikepussi (Kolmioliinoja, sidetaitoksia, sideharsoja, haavan pesuneste/silmähuuhde, jääpussi)
- Lääkesetti (Asberin, Dinit-suihke, Paracetamol, Adrenalin)
- Nestehoitopussi (tippaletkut, kanyylit, kanyyliteipit, kolmitiehanoja, staasi, ringer 500 ml keittosuola x 2 sekä G10% liuos 100 ml x 2)
- Alcowipe-pyyhelappuja
- Korvalämpömittari
- Lääkehiili
- Stetoskooppi
- Suuronnettomuusluokittelu setti
- Sakset
- Vaateleikkurit
- Teräväjäteastia
- Kroonikkolakanoita
- Paperipussi
- Partateriä
- Pean-pihdit x 2
- Siirtolakana
- Säädettävät kaulurit (Stifneck)
- Suojalasit
- Viiltosuojahansikkaat

Liite 2

Ensihoitajien liivi sekä varustus

- Alcommeter + pillit
- Kynälamppu
- Verenpainemittari
- Happisaturaatiomittari
- Verensokeri sekä katoainemittari + lansetteja
- Erikokoisia ruiskuja ja neuloja
- Teippiä
- Virvekotelo
- Hernepilli
- Lääkesetti

Liite 3

- Defibrilaattori (Lifepak CR plus)
- Merlot-Medi johtamis-ja raportointijärjestelmä

- Pyörän korjaussetti (vararengas x 2, polkupyörän pumppu, erilaisia avaimia)
- Ikkuna piikki

Liite 4

Ensihoitopyörät

Liite 5

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen polkupyörien varustus

- Viranomaisradiot x 2 + gsm puhelin
- Huomioliivit
- Pyöräilykypärät x 2
- Ensihoitajan taskuopas
- Saturaatiomittari
- Verenpainemittari
- Defibrilaattori (Zoll AED PLUS) + iskultätkät (aikuisten + lasten)
- Ambu+maskit x 2
- 2L kantohappi
- Happimaskeja, nebulisaattori, happiviikset
- Alcometri
- Alcowipe-pyyhelappuja
- Verensokerimittari

- Korvalämpömittari
- Kanyytipussi + staassi
- Kolmitiehanoja
- Tippaletkut x 2
- Ringer nesteet x 2
- Erikokoisia ruiskuja
- Neuloja
- Stetoskooppi
- Neulapurkki
- Sakset
- I-gel, koot 3, 4, 5 sekä liukastin
- Kynälamppu
- Nielutuubeja
- Mcillin pihdit
- Kaulurit (aikuisten + lasten)
- Avaruuslakana
- Lääkehiili
- Käsien des.inf aine
- Oksennuspusseja
- Avaruuslakana
- Roskapusseja
- Siirtolakana

- Sidostarvikepussi
- Sideharsoja
- Sidoksia
- Mitellä kolmioliina x 3
- Haavan pesunesteitä x 3
- Jääpussi x 2

Liite 6

Liite 7

Haastattelun kysymykset

1. Mistä maasta polkupyöraensihoito on saanut alkunsa?
2. Millainen on polkupyöraensihoidon historia Helsingin pelastuslaitoksella?
3. Miten polkupyörayksikkö miehitetään, perustaso vai hoitotaso?
4. Millainen on polkupyöraensihoitoyksikön ensihoitovarustus?
5. Millaisia lääkkeitä käytössä?
6. Miten polkupyörät varustetaan/pakataan?
7. Millainen on polkupyöraensihoitajien vaatetus?
8. Mistä varusteita hankittu?
9. Mistä toiminta on saanut rahoituksen?
10. Milloin polkupyöraensihoitoyksikköä käytetään?
11. Millaisia ensihoitotehtäviä tullut?
12. Miten paljon ensihoitotehtäviä tullut?
13. Onko polkupyöraensihoidon käyttöaste riittävä?
14. Onko tehokas yksikkö ensivastetoimintaan?
15. Miten polkupyöraensihoitoyksikkö paikantuu?
16. Kuka välittää ensihoitotehtävät?
17. Ennaltaehkäiseekö polkupyöraensihoitoyksikkö ensihoitotehtäviä?
18. Miten ihmiset ovat ottaneet vastaan polkupyöraensihoitoyksikön?
19. Miten ensihoitajien turvallisuus on huomioitu?
20. Onko ollut uhka tai väkivaltatilanteita?
21. Pitäisikö polkupyöraensihoidon käyttöä rajata ilta/yöaikana?
22. Onko vakuutukset polkupyöraensihoitajille samat, kuten ensihoitajilla?
23. Miten potilaan yksityisyydensuoja turvataan?
24. Onko polkupyörayksikön käyttöönottoaminen lisännyt työhyvinvointia?
25. Millaista palautetta tullut muilta tahoilta?
26. Millainen palaute omilta työntekijöiltä?
27. Miten toimintaa voisi kehittää tulevaisuudessa?
28. Kiinnostaisiko yhteistyötä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa polkupyöraensihoidon kehittämiseksi